REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000
F: +386 1 478 1607
E: gp.gs@gov.si
http://www.vlada.si/

Številka: 00104-218/2017/4
Datum: 16. 6. 2017

Odgovor na poslansko vprašanje Suzane Lep Šimenko v zvezi z otroškimi dodatki

Vlada Republike Slovenije je prejela pisno poslansko vprašanje Suzane Lep Šimenko v zvezi z otroškimi dodatki, na katerega podaja naslednji odgovor.

V Sloveniji smo bili od osamosvojitve dalje priča stabilnemu obsegu ukrepov družinske politike ali celo njihovemu postopnemu zviševanju. Edini močan poseg v ukrepe družinske politike oziroma družinske prejemke se je kljub opozorilom o možnih negativnih vplivih na kakovost življenja (predvsem mladih) družin in na rodnost zgodil leta 2012 s sprejetjem Zakona za uravnoteženje javnih financ (ZUJF). Zakon je na področju starševskega varstva in družinskih prejemkov med drugim znižal višino otroškega dodatka v 5. in 6. dohodkovnem razredu za 10% in ukinil 7. in 8. dohodkovni razred pri pravici do otroškega dodatka. Tako je brez otroškega dodatka ostalo približno 45.000 otrok, nadaljnjim 97.000 otrokom pa se je otroški dodatek znižal. ZUJF ter poslabšano gospodarsko in javno finančno stanje v državi sta torej korenito posegla na področja, ki zadevajo predvsem (mlade) družine, torej področje starševskega varstva in družinskih prejemkov, in s tem poslabšala položaj obstoječih in bodočih družin in poslabšala okoliščine za odločanje za otroka.

Splošna značilnost demografskih pojavov je, da spremembe potekajo izjemno počasi. Zato morajo biti ukrepi, ki bi utegnili vplivati na področje rodnosti, premišljeni in načrtovani dolgoročno. Za doseganje sprememb na področju rodnosti je torej najprej treba vzpostaviti stanje pred sprejetjem ZUJF-a in izboljšati razmere za mlade družine. V obdobju po sprejetju ZUJF so bili za izboljšanje dohodkovnega položaja družin sprejeto več ukrepov. Na področju otroških dodatkov, ki pa niso edini ukrep za izboljšanje položaja otrok, se je višina otroškega dodatka z uveljavitvijo Zakona o spremembi in dopolnitvi zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 90/15, ZUPJS-E) za vse otroke v 5. in 6. dohodkovnem razredu vrnila na raven pred uveljavitvijo ZUJF-a. Nekateri drugi ukrepi za izboljšanje položaja otrok in družin so bili še

- v letu 2014 se z uveljavitvijo Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 99/13, ZUPJS-C) otroški dodatek kot dohodek pri naslednjih pravicah in subvencijah ne všteva v celoti, temveč zmanjšan za 20 % višine otroškega dodatka za prvega otroka iz prvega dohodkovnega razreda. Prav tako se pogosteje upoštevajo tekoči dohodki, ki bolj odražajo realni materialni položaj družine, saj sprememba vrste periodičnih dohodkov velja v več primerih;
- V letu 2014 je začela veljati nova ureditev glede subvencije malice in kosila, ki razširja krog upravičenih otrok do subvencije malice in kosila.
- v letu 2016 so očetje upravičeni do dodatnih 5 dni očetovskega dopusta z očetovskim nadomestilom. V letu 2017 bodo očetje upravičeni do 10 dni očetovskega dopusta z očetovskim nadomestilom in v letu 2018 do 15 dni z nadomestilom. Tako bodo očetje v letu 2018 upravičeni skupno do 30 dni

očetovskega dopusta z očetovskim nadomestilom. Ta ukrep je bi sprejet, ker raziskave kažejo, da v določeni meri na odločanje o drugem in naslednjih otrocih vpliva tudi participacija očeta pri vzgoji in skrbi za otroka.

Po podatkih SURS-a in EUROSTAT-a je bil pogoj presežka gospodarske rasti 2,5 odstotka bruto domačega proizvoda in hkratni presežek 1,3 odstotne točke rasti stopnje delovne aktivnosti v starostni skupini od 20 do 64 let, dosežen v letu 2004 in sicer je bila gospodarska rast 4,4 odstotna in rast stopnje delovne aktivnosti v starostni skupini od 20 do 64 let 2,9 odstotne točke. Oba pogoja sta bila skoraj izpolnjena v letu 2015 (pri stopnji gospodarske rasti je zmanjkalo 0,2 odstotni točki), torej že v letu, v katerem je bila omejitev postavljena. V skladu z začasnimi podatki za leto 2016 in napovedmi gospodarskih gibanj za leto 2017 kaže, da bosta oba pogoja hkrati izpolnjena morda že v letu 2016, najkasneje pa v letu 2017. Podrobnejši podatki o doseganju obeh kazalnikov po letih so navedeni v tabeli:

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
BDP	3.5	5.1	3.3	5.3	4.2	2.9	3.8	2.8	4.4	4.0
stopnja del. aktivnosti. 20-64	68.6	68.4	69.3	68.6	68.5	69.4	70.0	68.1	71.0	71.1
razlika v o.t		-0.2	0.9	-0.7	-0.1	0.9	0.6	-1.9	2.9	0.1
BDP nad 2.5%	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
st. del.aktivnosti 20-64 nad 1.3									■	
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
BDP	5.7	6.9	3.3	-7.8	1.2	0.6	-2.7	-1.1	3.0	2.3
stopnja del. aktivnosti. 20-64	71.5	72.4	73.0	71.9	70.3	68.4	68.3	67.2	67.7	69.1
razlika v o.t	0.4	0.9	0.6	-1.1	-1.6	-1.9	-0.1	-1.1	0.5	1.4
BDP nad 2.5%	●	●	●						●	
st. del.aktivnosti 20-64 nad 1.3										■
Vir: BDP - SURS, st. del. akt. - Eurostat										

Gospodarska rast, ki s sabo ne prinese tudi povečanega zaposlovanja, ne more zagotoviti zadostne dolgoročne razbremenitve javnih financ. Zaradi tega je bil kot pogoj za sprostitev vseh varčevalnih ukrepov ob gospodarski rasti vsaj 2,5 % dodan še pogoj zadostne rasti stopnje delovne aktivnosti (1,3 %). Ker so makroekonomski kazalci ugodni, še bolj spodbudne pa so napovedi za naprej, pričakujemo, da bodo vsi varčevalni ukrepi na področju družinske politike odpravljeni z letom 2018 ali najkasneje z letom 2019. Kot smo v odgovoru že navedli, smo v obdobju trajanja varčevalnih ukrepov sprejeli vrsto drugih ukrepov za izboljšanje položaja otrok in družin, za katere smo ocenili, da imajo večji učinek in so bolj ciljano usmerjeni. Prav tako bomo kljub sprostitvi varčevalnih ukrepov predlagali še druge ukrepe, ki bodo izboljšali položaj otrok in družin ter (bodočim) staršem olajšali odločitev za otroka.